

УДК 72

завідувач кафедри, професор, доктор архітектури **Слепцов О.С.**
доцент, кандидат архітектури **Горбик О.О.**
доцент, кандидат архітектури **Ладан Т.М.**
аспірант **Кумейко М.К.**
кафедра Основ архітектури та архітектурного проектування
Київський національний університет будівництва і архітектури

ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КАФЕДРИ ОСНОВ АРХІТЕКТУРИ І АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Кафедра Основ архітектури і архітектурного проектування була утворена 1964 р. внаслідок ділення кафедри Архітектурного проектування, яка існувала на архітектурному факультеті від часу його заснування у 1930 р. Викладачами новоутвореної кафедри «Інтер'єру та меблів» були: Олег Олександрович Свешніков – завідувач кафедри до 1971 р., доценти А. Я. Косенко, І. Є. Чернядьєв, М. Й. Кресальний, асистенти В. І. Соченко (з 1967 р.), Е. А. Більський, Л. А. Добровольський, Ф. Ф. Грачов, К. Г. Демура, В. А. Дзугаєв, Г. М. Синиця, Ю. Ф. Ларкін, І. Р. Наймушина, Л. В. Василенко, О. В. Заварова. Крім поглибленого студіювання нового напрямку спеціалізації («Інтер'єр»), педагоги кафедри долучались до викладання базових дисциплін – читали лекційні курси з типології житла (А. Я. Косенко), введення в спеціальність (К. Г. Демура), історії мистецтва та архітектури (Г. М. Синиця, згодом Ю. Ф. Ларкін). Активно велась наукова робота, захищались кандидатські дисертації; прикметним було функціонування при кафедрі лабораторії експериментального проектування, в якій проходили апробацію, розроблялись та впроваджувались в практичне проектування наукові та методичні здобутки кафедри.

З 1971 р. кафедру очолив випускник КІБІ 1950 р., доктор архітектури (1983), професор, заслужений архітектор УРСР (1985) Віктор Володимирович Савченко (1928 – 1999 рр.). За його керівництва кафедра змінила назву (з 1971 р. – «Кафедра Основ архітектури») і була реорганізована. Колектив поповнили О. Я. Хорхот, Я. А. Штейнберг (з 1971 р.), В. В. Чепелик (з 1972 р., з відривом у 1974 – 1979 рр., коли входив до складу кафедри малюнку як її завідувач), Г. І. Корнільєва (з 1973 р.), І. Й. Лошаков (з 1974 р.), П. П. Безродний (з 1978 р.), С. Б. Зиміна (з 1979 р.), Л. Г. Бачинська (з 1980 р.), Р. Ш. Урманов (з 1981 р.). Члени кафедри (Г. І. Корнільєва, К. Г. Демура, В. В. Чепелик – голова методкомісії) активно працювали в методкомісії факультету, практично моде-

люючи систему підготовки архітекторів в рамках «школи КІБІ». В лабораторії тоді працювали Л. А. Добровольський, О. В. Заварова, І. Й. Лошаков. На кафедрі успішно діяла аспірантура.

Від 1987 р. кафедрою керував випускник КІБІ 1949 р., Народний архітектор України (1999), доктор архітектури, (1983), професор (1990), головний архітектор Києва (1981-1987), автор понад 200 наукових праць¹ та 260-ти проектів Валентин Іванович Єжов (1927-2010 рр.). Відтоді назва кафедри знов була уточнена – «Основ архітектури і архітектурного проектування». На той час кафедра стала чи не найфундаментальнішою на факультеті: поза власними *спецкурсами* «Історія і теорія інтер'єру» (проф. В. В. Савченко, у 1980-х рр. – доцент І. Й. Лошаков, доцент П. П. Безродний, доцент Б. О. Тищенко та асистент Н. С. Гасанова), «Опоряджувальні матеріали» (доцент П. П. Безродний), «Меблі та обладнання в інтер'єрі» (доцент Л. А. Добровольський, з 1993 р. – доцент В. І. Соченко), «Психологія зорового сприйняття архітектури» (доцент І. Й. Лошаков, доцент Т. В. Русевич), «Основи теорії та історії реконструкції» (з 1992 р. доцент П. П. Безродний), «Містобудівні аспекти реконструкції» (доцент Р. Ш. Урманов, доцент Л. Г. Бачинська), «Реконструкція і нове будівництво в історичному середовищі (житлові та громадські будівлі)» (з 1989 р. професор В. І. Єжов (громадські), професор Л. Г. Бачинська (житлові), з 2010 р. професор О. С. Слепцов (громадські) та ін., які читаються на старших курсах групам, закріпленим за кафедрою. Кафедра залишала за собою викладання основних лекційних курсів профілізації архітектурної освіти («Теорія архітектурної композиції» (у 1964 – 1999 рр. – В. В. Чепелик, доцент С. Б. Зиміна), «Введення в спеціальність» (у 1960-х рр. – старший викладач В. В. Чепелик, професор О. Я. Хорхот, доцент П. П. Безродний, доцент О. В. Щербаков), «Основи архітектурного проектування» (від 1987 р. професор В. І. Соченко), «Архітектура Давнього світу» (доцент Р. Ш. Урманов, доцент О. О. Горбик, доцент Г. В. Шевцова); «Історія архітектури середньовіччя та Нового часу» (з 1987 р. професор В. В. Чепелик, 1999 – 2000 рр. – проф. В. І. Тимофієнко, доцент О. О. Горбик, доцент Г. В. Шевцова), «Сучасна вітчизняна архітектура» (від 1958 р. професор В. В. Чепелик, з 1987 р. – професор В. І. Єжов, доцент В. В. Куцевич, доцент Т. М. Ладан), «Сучасна світова архітектура» (з 1987 р. – професор В. В. Чепелик, доцент Ю. В. Івашко), «Історія мистецтв» (доцент Н. С. Гасанова, доцент О. О. Горбик, доцент Г. В. Шевцова), «Історія містобудування» (доцент Л. Г. Бачинська), «Історія української архітектури» (курс введений з ініціативи В. В. Чепелика у 1988 р., читаний доцентом

¹ Монографії: «Архитектурно-конструктивные системы общественных зданий» (1981), «Архитектура общественных зданий массового строительства» (1983), «Архитектурно-конструктивные системы гражданских зданий» (1998, в соавт.), «Полвека глазами архитектора» (2001), «Эскизная графика архитектора» (2003), «Архитектура общественных зданий и комплексов» (2006, в соавт.), «Архитектура южного жилища» (2012).

В. О. Заболотним, доцентом Ю. В. Івашко), «*Історія російської архітектури*» (доцент М.Й. Кресальний, з 1982 р. – доцент О. В. Заварова, з 1989 р. – доцент С. Б. Зиміна, доцент Г. В. Шевцова), «*Історія архітектури країн Азії, Африки і Латинської Америки*» (з 1986 р. – професор В. І. Соченко), з 1998 р. з ініціативи професора В. В. Чепелика на потоці введено учбовий практикум «*Регіональна архітектура*» (з 1999 р. читає професор В. І. Соченко, доцент Ю.В. Івашко). Члени кафедри домоглися значних успіхів у методиці архітектурного проектування, що засвідчували нагороди і лауреатства в численних конкурсах, на участь в яких орієнтував кафедру В. І. Єжов. На всеукраїнських *Оглядах-конкурсах дипломних проектів* роботи виконані студентами кафедри традиційно отримують нагороди та лауреатства. В удосконалення учбового процесу вносило надання творчих пошукових тем та зближення з реальним проектуванням. Опробовано розробку хоздоговірних тем, зокрема Бази відпочинку «Мгарський монастир». Узгодженню та зближенню учбового і реального проектування присвячують свої зусилля співпрацюючі з кафедрою провідні архітектори Ю. М. Бородкін (1992 – 1997), С. Буравченко (1990 – 1995), В. В. Куцевич (1987 – 2012), О. С. Слепцов (з 1987), В. П. Смірнов. З 1999 р. в межах творчої майстерні «АРХ-44» кафедрою організовано філіал науково-проектного архітектурного бюро «ЛЩЕНЗіАРХ», його очолює О.С. Слепцов, до співпраці залучаються архітектори-практики – І. О. Підгорний та А. Л. Вишинський.

Одним з основоположних принципів кафедри була активна пошукова, наукова робота. Слід відмітити, що вихованці кафедри, отримуючи вчений ступінь кандидатів архітектури підвищували фаховий потенціал колективу (С. Б. Зиміна, О. В. Щербаков, Т. В. Буличова, А. О. Пучков, С. В. Сьомка, Ю. В. Івашко, О. О. Горбик, Т. М. Ладан, Г. Н. Ушаков, С. О. Ніканоров, пізніше Н. Ю. Меженна). Члени кафедри входили до спеціалізованої вченої ради з захисту кандидатських і докторських дисертацій (В. І. Єжов, В. І. Тимофієнко, О. С. Слепцов), методичної комісії архітектурного факультету (П. П. Безродний – Голова методичної комісії), мали членство в редколегії наукового збірника КНУБА «Сучасні проблеми архітектури і містобудування», наукового збірника НДІТІАМ «Теорія і історія архітектури і містобудування» (В. І. Єжов, А. О. Пучков), наукового видання «Архітектурна спадщина України» (В. І. Тимофієнко).

Завідувачем кафедри В. І. Єжовим у 2000 р. разом з викладачами кафедри та студентами була реалізована тематика дипломного проектування з реконструкції бровки дніпровських схилів м. Києва.

Від 2010 р. кафедру Основ архітектури і архітектурного проектування

очолив випускник КІБІ (1980) Олег Семенович Слєпцов – Заслужений архітектор України (2008), професор (2002), доктор архітектури (2000), лауреат Державної премії України в галузі архітектури (2000), дійсний член Української академії архітектури (2000), член-кореспондент, професор Міжнародної академії архітектури, іноземний член Російської академії архітектури і будівельних наук. Автор понад 120 наукових праць, у тому числі наукових монографій, підручників та навчальних посібників. Автор і співавтор понад 330-ти проектів житлово-громадського призначення в понад 50-ти містах і населених пунктах України та за кордоном, серед яких 70 церков та храмових комплексів. Основні напрямки його наукових досліджень і практичної діяльності: містобудівні комплекси; архітектура житлових і громадських будівель, їх типологія; реконструкція будівель і міської забудови; історія і проектування культових споруд та комплексів; винахідництво; розробка і впровадження експериментальних архітектурно-конструктивних систем.

З 2010 р. була ініційована та спланована робота з удосконалення діяльності кафедри Основ архітектури і архітектурного проектування відповідно до потреб сьогодення. Зокрема було поставлено такі задачі:

- удосконалити якість архітектурної освіти з метою наближення її до світових стандартів;
- залучити до викладання видатних фахівців-архітекторів України з метою подальшого залучення студентів до реального проектування;
- увічнити історію кафедри та видатних її педагогів;
- налагодити роботу та створити умови для видавничої діяльності співробітників кафедри (видання монографій, підручників, посібників, спеціалізованого наукового збірника, затвердженого ДАК України, наукових статей);
- активізувати підготовку наукових кадрів кафедри – кандидатів та докторів архітектури;
- покращити матеріально-технічну базу кафедри;
- створити наглядно-агітаційне оформлення приміщень кафедри.

Сьогодні кафедра гідно продовжує справу, розпочату її видатними фундаторами. Кафедра Основ архітектури і архітектурного проектування – це багатопрофільна і найбільша кафедра на архітектурному факультеті. Кількість викладачів кафедри найчисельніша на факультеті (більше 30-ти), серед яких значна частина – це практикуючі архітектори.

Поряд із досвіченими фахівцями, такими як Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії в галузі архітектури, дійсний член Української академії архітектури, доктор архітектури, професор В. І. Соченко; лауреат премії Ради Міністрів СРСР, лауреат урядової нагороди «Відмінник

освіти України», професор, кандидат архітектури П. П. Безродний, до лав кафедри були залучені відомі архітектори і науковці: Президент Української Академії архітектури, Народний архітектор України, професор, доктор архітектури, лауреат Державних премій України в галузі архітектури, почесний член Міжнародної Академії архітектури В. Г. Штолько; Заслужений архітектор України, лауреат Державних премій України в галузі архітектури Ю. І. Серьогін.

Доцільна особлива шана педагогу-корифею кафедри доценту Кларі Георгіївні Демурі, яка понад 62 роки передає власний унікальний професійний досвід студентам-архітекторам. Протягом десятиліть вона надихає колег і учнів своєю художньою творчістю, є справжнім джерелом натхнення в живописі та в техніках архітектурної відмивки.

Викладачі кафедри беруть участь в роботах ДЕК: членами ДЕКу КНУБА є професори О. С. Слепцов, П. П. Безродний, В. І. Соченко, Л. Г. Бачинська. Професор О. С. Слепцов є Головою Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) в Одеській Державній академії будівництва та архітектури (2009 – 2012, 2015), у Полтавському національному технічному університеті ім. Ю. Кондратюка (2012 – 2014).

Кафедра Основ архітектури і архітектурного проектування забезпечує базову вищу освіту: готує бакалаврів, спеціалістів та магістрів за спеціальністю «Архітектура будівель і споруд» (спеціалізація: «Реконструкція, реставрація архітектурних об'єктів»). Виступаючи як спадкоємниця найстаріших кафедр факультету має специфіку в академічності, ґрунтовності навчального процесу, на цьому будується її система викладання.

Реорганізація навчальних програм з вивчення історичних фахових дисциплін призводить до розширення вивчення вітчизняної архітектури та мистецтв. Так з 2010 р. на факультеті вводиться лекційний курс – *«Історія української архітектури та мистецтв ХХ – початку ХХІ століть»* (доцент Т. М. Ладан); значно розширюється вивчення сучасної зарубіжної архітектури другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст. у складі історичного курсу *«Історія світової архітектури»* (доцент Г. Н. Ушаков).

На кафедрі організовані шість навчально-творчих майстерень. Оцінка курсового проекту I – VI курсів супроводжується його публічним захистом.

На I курсі ведеться академічна підготовка до творчого проектування.

На II курсі освоюється проектування малих архітектурних форм.

З III курсу починається проектування типологічно диференційованих об'єктів (житлова, громадська та промислова архітектура).

На IV курсі типологія завдань ускладнюється. З 1999 р. з ініціативи професора О. С. Слепцова був введений курсовий проект на тему «Православний храмовий комплекс», під час виконання якого на авторській лекції-екскурсії студенти знайомляться з об'єктом – храмовим комплексом «Живоносного Джерела» (за проектом архітектора О. С. Слепцова). В проведенні лекції та оцінки проекту приймає участь настоятель храму. З 2006 р. професор О. С. Слепцов на лекції-екскурсії знайомить студентів з архітектурою школи № 177 в м. Києві (за проектом архітектора О. С. Слепцова). Така форма навчання вже стала традицією.

Завершальним етапом IV курсу з 2015 р. є виконання дипломного проекту освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр».

На V курсі відбувається поглиблення знань зі спеціалізації – «Реконструкція, реставрація об'єктів архітектури», виконуються типологічні проекти, а також проекти з реконструкції міста та його центру.

На VI курсі продовжується поглиблене вивчення фахових дисциплін за спеціалізацією кафедри, виконуються дипломні проекти освітньо-кваліфікаційних рівнів «Спеціаліст» та «Магістр».

В рамках підготовки кваліфікованих архітекторів з II курсу студенти отримують навички сучасних методів проектування за допомогою комп'ютерної техніки.

Важливим досягненням і специфічною рисою викладання архітектурного проектування кафедрою є поєднання академічного викладання з реальними творчими завданнями, залучення викладачів та студентів до практики розробки проектів реконструкції міст України. На кафедрі працює філіал Науково-проектного архітектурного бюро «ЛІЦЕНЗіАРХ» (О. С. Слепцов, І. О. Підгорний, С. С. Кельба), що гарантує студентам проходження навчальної практики в режимі реального проектування. Прикладами такої роботи стали: розробка «Містобудівної концепції ревалоризації заповідної території історичної частини стародавнього Києва та сучасної музеєфікації автентичних залишків першого кам'яного монументального храму Київської Русі – Десятинної церкви» (квітень 2011 р.) конкурс, друге місце², «Екологічне місто – «Перлина Криму» (кві-

² кер. проф. О. С. Слепцов, доц. Т. В. Русевич, студенти А. Карбан, М. Мешкова, Е. Панасик, А. Куприйчук;

тень 2013), конкурс, перше місце³; «Реконструкція Рівненського Національного університету водного господарства та природокористування» (липень 2014 р.), почесні грамоти⁴; «Регенерація історичного серидовища Дубенського заповідника» (липень 2014 р.), почесні грамоти⁵; «Реконструкція вул. Михайлівського у м. Житомирі» (жовтень 2014 р.), конкурс, перше місце⁶.

Нині викладачі кафедри читають біля 30-ти навчальних дисциплін. Вдосконалюється та поповнюється матеріальна та навчально-методична база кафедри. На допомогу студентам видано низку програм і методичних вказівок, посібників, таблиць, список яких у *кафедральному методичному фонді* сягає близько 100 найменувань; список таблиць ордерів та пам'яток архітектури нараховує близько 50 найменувань (з десятками одиниць кожного найменування). До архіву занесено сотні студентських та викладацьких робіт (академічних завдань, творчих проектів, живописних робіт, надзвичайно цінних історичних пошукових праць, унікальних обмірів), які також складають фонд демонстраційних лекційних матеріалів.

Головними поточними лекційними курсами, які викладає кафедра на архітектурному факультеті КНУБА є:

Теорія архітектури та архітектурного проектування: проф., докт. архіт. В. І. Соченко; доцент, канд. архіт. О. В. Щербаков.

Композиція: проф., канд. архіт. С. Б. Зиміна, доцент, канд. архіт. С. В. Сьомка.

Основи архітектури інтер'єру: проф., канд. архіт. С. Б. Зиміна; доцент, канд. архіт. Н. Ю. Меженна.

Історія архітектури Давнього світу та античності: доцент, канд. архіт. О. О. Горбик; проф., докт. архіт. Г. В. Шевцова.

Історія архітектури середньовіччя та Нового часу: доцент, канд. архіт. О. О. Горбик; проф., докт. архіт. Г. В. Шевцова.

Історія зарубіжної архітектури: (російська) проф., канд. архіт. С. Б. Зиміна; (радянська) доц., канд. архіт. Т. М. Ладан, проф. докт. архіт. Г. В. Шевцова.

³ кер. проф. В.І. Соченко, доц. О.В. Щербаков, студенти К.В. Коваленко, А.В. Бородієнко, В.О. Герасименко, Е.В. Лебедев, Е.В. Западінський, А.Ю. Маслакова, В.О. Овчаренко, Г.О. Шепеленко, О.О. Голіцина, О.О. Полякова, М.В. Груханська, І.П. Гейко, Н.О. Шурупова, А.О. Волошина;

⁴ кер. проф. О.С. Слепцов, доц. Т.В. Русевич, студенти Г. Карбан, М. Мешкова, Е. Панасік, А. Купрійчук;

⁵ кер. проф. О.С. Слепцов, доц. О.В. Щербаков, студенти М. Кумейко, І. Зайченко, Н. Сінгаївська;

⁶ кер. проф. О.С. Слепцов, О.А. Пламеницька, студенти О. Лебідь, М. Матасова;

Історія світової архітектури: проф., докт. архіт. Ю. В. Івашко.; доц., канд. архіт. Г. Н. Ушаков.

Історія української архітектури до початку XX ст.: проф., докт. архіт. Ю. В. Івашко.

Історія української архітектури та мистецтв XX ст. – початку XXI ст.: доцент, канд. архіт. Т. М. Ладан.

Історія містобудування: проф., канд. архіт. Л. Г. Бачинська.

Історія світових мистецтв: доцент, канд. архіт. О. О. Горбик; проф., докт. архіт. Г. В. Шевцова.

Основними спецкурсами, які викладає кафедра за спеціалізацією «Реконструкція, реставрація архітектурних об'єктів» є:

Сучасні конструктивні системи в архітектурі громадських будівель та споруд: проф., докт. архіт. В. Г. Штолько.

Реконструкція і нове будівництво в історичному середовищі: проф., докт. архіт. О. С. Слепцов.

Основи теорії та історія реконструкції: проф., канд. архіт. П. П. Безродний.

Наукові дослідження в галузі реконструкції будівель і споруд (для магістрів): проф., канд. архіт. П. П. Безродний.

Містобудівні аспекти реконструкції. Комплексна реконструкція довкілля: проф., канд. архіт. Л. Г. Бачинська.

Реставрація пам'яток архітектури. Охорона пам'яток архітектури: проф., канд. архіт. О. А. Пламеницька.

Історія і теорія інтер'єру: проф., канд. архіт. С. Б. Зиміна; доц., канд. архіт. Г. Н. Ушаков.

Меблі та обладнання інтер'єру: проф., докт. архіт. В. І. Соченко.

Теорія сприйняття архітектурного простору: доц., канд. архіт. Т. В. Русевич.

Наукові здобутки таких провідних вчених, як О. С. Слепцов, В. Г. Штолько, В. І. Соченко, П. П. Безродний, Л. Г. Бачинська є гарантом авторитету кафедри. Творчими здобутками є праця багатьох викладачів в галузі реального проектування і будівництва (професори О. С. Слепцов, Ю. І. Серьогін, доценти О. С. Северіна, І. О. Підгорний, А. Л. Вишинський, П. Т. Бадаянц, С. С. Кельба,

С. О. Ніканоров, Т. В. Русевич, Н. Ю. Меженна, ст. викладач І. М. Бородкіна, асистенти І. Г. Новосад, Т. А. Олійник та ін.).

Не припиняється робота з підвищення статусу та рівня викладачів – нещодавно професорські посади отримали доктор архітектури Г. В. Шевцова, доктор архітектури Ю. В. Івашко; кандидат архітектури С. Б. Зиміна, кандидат архітектури О. А. Пламеницька; доцентські посади – кандидат архітектури Н. Ю. Меженна, кандидат архітектури О. Ф. Ященко, О. В. Пивоваренко. Навчальний процес зорієнтовано на розкриття та вдосконалення творчої індивідуальності кожного студента. Поряд з досвідченими професорами, колектив доцентів та кандидатів архітектури⁷ робить усе можливе, щоб забезпечити багатогранну якісну підготовку, яка у подальшому дозволить кожному випускникові адаптуватись у будь-якій сфері архітектурної діяльності. Показовим є те, що вихованці кафедри під час навчання в аспірантурі залучаються до викладацької роботи та згодом, отримавши вчений ступінь кандидатів архітектури, не полишають зв'язків з кафедрою. Це свідчить не тільки про якість освіти, про подальші перспективи професійного зростання, але й про товариську теплу атмосферу, яка панує у колективі.

Наукова і науково-методична діяльність кафедри спрямована на дослідження в галузі новітніх методик архітектурного проектування, розробки перспективних типів житлових і громадських будівель і споруд, подальшого вдосконалення і розробки нових методів оптимізації архітектурно-містобудівних рішень у навчальному процесі.

Цілеспрямована робота керівництва кафедри дозволила стати безперечним лідером в КНУБА та на архітектурному факультеті по захисту дисертацій⁸. Протягом 2010 – 2015 рр. на кафедрі було підготовлено і захищено 3 докторські та 12 кандидатських дисертацій. Найбільш вражаючим став 2013 р. – на кафедрі захистили 2 докторські та 5 кандидатських дисертацій.

⁷ кер. проф. В.І. Соченко, доц. О.В. Щербаков, студенти К. Зубко, О. Ішук, Ю.Коберідзе, А. Пілягін.

⁸ Докторські дисертації: Г. В. Шевцова, науковий консультант проф. М. М. Дьомін. 2013; Ю. В. Івашко, науковий консультант проф. В. І. Єжов, проф. М. М. Дьомін. 2013; Ю. В. Третьяк, науковий консультант проф. О. С. Слепцов. 2015.

Кандидатські дисертації: І. С. Ревський, науковий керівник проф. В. І. Єжов. 2011; Башар Аттавна, науковий керівник проф. В. В. Куцевич. 2011; С. С. Кельба, науковий керівник проф. О. С. Слепцов. 2012; О. І. Єжова, науковий керівник проф. О. С. Слепцов. 2012; А. О. Бородін, науковий керівник В. І. Соченко. 2013; Н. Ю. Мержієвська, науковий керівник проф. В. І. Єжов, проф. О. С. Слепцов. 2013; Н. Ю. Меженна, науковий керівник проф. В. І. Єжов, доц. С. Б. Зиміна. 2013; О. Ф. Ященко, науковий керівник доц. С. Б. Зиміна. 2013; А. О. Горіна, науковий керівник доц. О. О. Горбик. 2015.

Курсове проектування проводиться викладачами кафедри згідно розроблених та затверджених кафедрою програм, які постійно оновлюються та корегуються відносно тенденцій у сфері сучасного архітектурного проектування та будівництва. Приділяється значна увага вдосконаленню практичної роботи з архітектурного проектування під час виконання учбових проектних завдань та дипломних проектів. Результативності наукової та методичної роботи кафедри сприяє регулярна публікація підручників, посібників, наукових монографій та методичних робіт членів кафедри.

Якість підготовки фахівців проходить перевірку на щорічних оглядах-конкурсах дипломних проектів випускників архітектурних та художніх спеціальностей вищих навчальних закладів України, де вихованці кафедри постійно отримують високі нагороди. Викладачі і студенти приймають участь у вітчизняних і міжнародних конкурсах, в роботі журі конкурсів, виступають з доповідями та повідомленнями на конференціях, методичних нарадах, публікують наукові праці з питань історії, теорії, методики та типології архітектурного проектування.

Провідні вчені кафедри входять до спеціалізованих вчених рад по захисту докторських дисертацій – професор О. С. Слепцов (Д26.056.02 КНУБА, заступник Голови Ради; Д35.052.11 Національний університет «Львівська політехніка»); професор В. І. Соченко (КНУБА); професор В. Г. Штолько (КНУБА).

Викладачі кафедри активно обмінюються досвідом із закордонними колегами за такими основними напрямками та формами: доповіді на конференціях, проведення спеціальних досліджень сучасної та історичної архітектури, участь у навчально-методичних заходах архітектурних факультетів, публікації робіт за кордоном, спільні культурні та наукові програми.

Професор О. С. Слепцов приймає участь у заходах Міжнародної академії архітектури, Національної спілки архітекторів України, Української академії архітектури, Російської академії архітектурних та будівельних наук та інших організацій; презентує лекції та приймає участь у спільних проектах і програмах (Оксфордський, Кембріджський та Токійський університети; єпархія Константинопольського Патріархату Православної Церкви); здійснює нагляд за будівництвом авторських архітектурних об'єктів за кордоном (Дубаї (ОАЕ), Португалія);

Професор В. Г. Штолько приймає участь у заходах Міжнародної академії архітектури, Національної спілки архітекторів України, Української академії архітектури, Російської академії архітектури та інших організацій;

Професор Г. В. Шевцова співпрацює з Українсько-японським центром, низкою наукових та освітніх закладів Японії (Токійський та Кіотський університети, університети Кінкі і Дайдо, охорона пам'яток Японії), де презентує лекції та приймає участь у спільних проектах і програмах;

Професор Ю. В. Івашко приймає участь у міжнародних заходах організацій: НИИТИАГ РААСН, Московського архітектурного інституту, Латвійської академії мистецтв та ін., співпрацює з Академією мистецтв м. Лодзь та з посольством Китайської Народної Республіки в Україні;

Професор О. А. Пламеницька займається міжнародними програмами з питань охорони культурної спадщини у організаціях: Міністерство культури України, ICOMOS та ін.;

Почесний професор Л. Фьюмара займається організацією заходів Міжнародного форуму «Людина і архітектура» (IFMA), залучає викладачів та студентів до міжнародних проектів.

Викладачі кафедри беруть активну участь в організації міжнародних конференцій, семінарів, дослідницьких програм на факультеті: «Сучасна архітектурна освіта», Збереження архітектурної спадщини «Рим-Київ-Москва» (доценти Г. Н. Ушаков, Т. М. Ладан), «Енергоєфективна архітектура» (асистент О. К. Ляшенко). Розроблені екскурсійні маршрути з вивчення авангардної архітектури м. Києва 1920 – 1930 рр., які збагачують програми практик та лекційних курсів з вивчення української архітектури студентами архітектурного факультету КНУБА (доцент Т. М. Ладан).

Викладачі кафедри з метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації, викладацької роботи, проведення наукових досліджень, участі в семінарах, конференціях регулярно здійснюють виїзди за кордон (Італія, Німеччина, Іспанія, Франція, Великобританія, Японія, Росія, Китай, ін.).

Викладачами кафедри за останні п'ять років видано: 12 монографій⁹,

⁹ проф. О. С. Слепцов: Архитектурно-конструктивные системы гражданских зданий (в соавт.). 1998 (навчальний посібник); Храмы украинской православной церкви. 2009; Архитектура цивільних будівель. Індустріалізація. 2010 (монографія і навчальний посібник); Архитектура сучасної школи: Гімназія новітніх біотехнологій. 2011 (монографія і навчальний посібник); Архитектура православного храма: От замысла к воплощению. 2012 (монографія і навчальний посібник); Архитектурне проектування і реконструкція православних храмів. 2014 (підручник, гриф. МОН); Слово о Мастере. Редкол.: А. В. Кашенко, О. С. Слепцов, П. П. Безродный и др. 2012; Oleg Sleptsov. My Oxford travel-learning diary: the trip from Kyiv to Oxford and beyond. Printed in England, Oxford. 2015;

проф. В. І. Соченко: Церква Богородиці Десятинна в Києві. 2014 (монографія); проф. О. А. Пламеницька. Castrum Camenecensis. Фортеця Кам'янець (пізньоантичний – ранньомодерний час) (монографія). 2012;

проф. Г. В. Шевцова: Ukraine for adventurers. 2010 (у співавторстві); Історія японської архітектури та мистецтв. 2011 (монографія і навчальний посібник, гриф МОН); Японія - в краю маяков и храмов: документальный роман. Санкт-Петербург. 2012.

проф. С. Б. Зиміна: Зарубіжна архітектура: Історія російської архітектури. 2015 (підручник).

проф. Ю. В. Івашко, архит. Ли Шуань. Модерн Западной Европы, Украины и Китая. 2015 (монографія).

2 підручника, 7 навчальних посібників¹⁰, більше 20 методичних рекомендацій, більше 200 наукових статей у зарубіжних та вітчизняних виданнях.

На кафедрі у 2012р. ініційована і започаткована завідувачем кафедри Серія: «Наукові дослідження кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування» під редакцією професора О. С. Слепцова. Символічно, що першою вийшла книга «Слово о мастере», де зібрані спогади колег та учнів про видатного архітектора доктора архітектури, професора, Народного архітектора України Валентина Івановича Єжова. Цією книгою започаткована традиція увічнення творчого доробку провідних викладачів кафедри. Зокрема вшануванню видатного вченого, проф. В. В. Чепелика був присвячений спеціальний медіа-проект «Модерн Києва» авторів Віталія та Андрія Загоруйко за участю професорів О. В. Кащенко, М. М. Дьоміна, О. С. Слепцова, З. В. Мойсеєнко-Чепелик, Ю. В. Івашко. Також у 2012 р. на телеекрани вийшов фільм «Видубецький монастир» за участю професорів О. С. Слепцова та Ю. В. Івашко.

За ініціативою завідувача на кафедрі засновано та здійснюється регулярний випуск збірника наукових праць «Архітектурний вісник КНУБА» (відповідальний редактор: ректор КНУБА професор П. М. Куліков, заступник відповідального редактора професор О. С. Слепцов, відповідальний секретар доцент С. О. Ніканоров). Отримано свідоцтво про державну реєстрацію (КВ № 20217-10017Р), Вип. 1 (2013); Вип. 2, 3, 4 (2014); Вип. 5 (2015) та внесено збірник до переліку фахових видань ДАК України.

Тематика науково-дослідних робіт, що проводиться на кафедрі, переважно, відповідає науковим спеціальностям: 18.00.01 – Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури, 18.00.02 – Архітектура будівель і споруд. Наукові дослідження ведуться за напрямками: загальна історія та теорія архітектури (професори О. С. Слепцов, Г. В. Шевцова, Л. Г. Бачинська, С. Б. Зиміна, доценти Г. Н. Ушаков, О. О. Горбик, Т. М. Ладан); дослідження стилістики архітектури України початку ХХ ст. – українського архітектурного модерну (проф. Ю. В. Івашко); сакральна архітектурна спадщина України, феноменологія та формологія храму (професори О. С. Слепцов, О. С. Соченко, Ю. В. Івашко, Г. В. Шевцова, доценти Т. В. Русевич, О. О. Горбик); типологія житлових і громадських будівель і споруд (професори О. С. Слепцов, В. І. Соченко, П. П. Безродний, доцент О. В. Щербаків); нові архітектурно-конструктивні системи (професори О. С. Слепцов, В. Г. Штолько); реконструкція і нове будівництво в історичному середовищі (професори О. С. Слепцов, Л. Г. Бачинська, доцент Т. М. Ладан).

¹⁰ проф. П. П. Безродний. Архітектурні терміни. Короткий російсько-український тлумачний словник. Вид. 1, 2. 2010.

доц. С. О. Ніканоров. Архітектура водно-туристичних комплексів (навчальний посібник, гриф МОН) 2012;

доц. Н. Ю. Житкова, проф. С. Б. Зиміна. Композиція (навчальний посібник, доповнене видання). 2012р.; Доповнене видання 2013;

доц. Н. Ю. Житкова, проф. С. Б. Зиміна. Composition: Tutorial (англ. мовою). 2014.

Навчальна, наукова, методична та організаційна діяльність здійснюється згідно щорічних планів роботи викладачів. До наукової роботи залучаються аспіранти та студенти. Результати досліджень, що проводять викладачі та аспіранти кафедри, впроваджуються в курсове та дипломне проектування, у лекційні курси, у розробку методичної літератури. Викладачі кафедри активно публікують наукові статті та виступають із доповідями на конференціях. Здійснюється активний обмін досвідом з закордонними колегами. Продовжується науково-дослідна робота та інноваційна діяльність студентів, молодих вчених. Викладачі кафедри продовжують працювати над кандидатськими та докторськими дисертаціями, приймають активну участь у організації наукових конкурсів і конференцій.

Провідні викладачі кафедри продовжують добру наукову традицію активної підготовки кандидатів та докторів архітектури для регіональних архітектурних шкіл України та зарубіжжя (Україна – Одеса, Харків, Львів, Луцьк та ін.; Йорданія, Ліван, Кіпр, Сирія, Ірак, Іран, Королівство Непал, Республіка Гана, Конго, Китай та ін.).

Співробітники кафедри є організаторами і учасниками архітектурно-художніх та фотовиставок в різних регіонах України та за кордоном.¹¹

¹¹ професор О. С. Слепцов – займається живописом, графікою, гобеленами (ручним ткацтвом з 2001р.) Творчі роботи виставлялись на 35 (29 персональних виставках): Київ, 1983, 1985, 1987, 1988, 2002, 2004, 2005, 2006, 2006, 2007, 2008, 2014; Славутич, 1989; Тернопіль, 2001; Івано-Франківськ, 2001; Кам'янець-Подільський, 2002; Чернігів, 2003; Черкаси, 2003, 2004, 2008; Чигирин, 2004; Харків, 2008; Одеса, 2009; Южне, 2010; Хуст, 2010; Ужгород, 2010; Мукачево, 2011; Сімферополь, 2012; Чернівці, 2013; Львів, 2013; Рівне, 2013; Дубно, 2013-2014; Почаїв, 2015; Кременець, 2015; Оксфорд (Великобританія), 2015. Художні витвори знаходяться в Національному заповіднику «Софія Київська», Черкаському обласному художньому музеї, Картиній Галереї Кам'янець-Подільського Державного історичного музею-заповідника, Чернігівській Галереї сучасного мистецтва «Пласт-Арт», Почаївському історико-художньому музеї, приватних колекціях та за кордоном;

професор В. І. Соченко – пастель, акварель. 5 персональних виставок по темі «Афганістан»: Культурний Радянський центр, Кабул, 1985; Музей Західного та Східного мистецтва, Київ, 1985; Виставковий зал Союзу художників СРСР, Сочі, 1987; Будинок Дружби, Москва, 1987, 1989; виставковий зал в Музеї Вітчизняної війни, Київ, 1995;

доцент О. Я. Костенко – живопис, фотографія. Виставки: «Види Парижу» (квартира-музей А. Тарковського), Париж, 1991; «Південь Франції», Сен-Тропе, Франція, 1992; «Костели Кракова», Краків, Польща, 1996; «Морські пейзажі Балтики», Бремен, Німеччина, 2001; фотовиставка: «Мандрівка по Африці». КНУБА, 2012; Діє постійна виставка натюрмортів і пейзажів, переважно марин, у кафе-барі «Апельсин», Київ, витвори знаходяться в приватних колекціях і за кордоном;

доцент А. Л. Вишинський – займається живописом (акварель). Виставки: музей історії Подолу, персональна, Київ, 1993; Сучасне мистецтво України, Київ, 1994; Виставка творчих робіт молодих художників, Київ, 1995; «Стародавній Київ», персональна, Київ, 1996; Виставкова зала Будинку художників, персональна, Київ, 1998; Луцьк, 1989, 2000, 2001, 2005; Виставкова зала Будинку Архітекторів, персональна, Київ, 2011; персональна, Київ, 2015;

професор Г. В. Шевцова – займається фотографією, японською каліграфією. Виставки: «Україна-Японія – відображення серця», Осака, 2008; «Японія – відображення серця», Київ, музей Т.Г. Шевченка, 2009; «Київ-Киото: перехрестя світів», Киото, 2011; «Неочікувана Україна», Токіо, 2011; «Романтична Україна», Токіо, 2011.

професор Л. Г. Бачинська – займається живописом (акварель) та графікою, виставки: архітектурний факультет КНУБА, 1995, 2007.

доцент К. Г. Демура – займається графікою, живописом (акварель) та художньою вишивкою, виставки: архітектурний факультет КНУБА, 1997, 2007.

За ініціативою завідувача кафедри створено *кабінет-лабораторію №122* (серпень 2012), яку капітально відремонтовано і обладнано сучасними інженерними системами, медіа-засобами та багатофункціональними меблями. Тепер ця універсальна навчально-експозиційна аудиторія постійно працює з максимальною ефективністю і зручністю.

Здійснено поетапний благоустрій *кафедрального холу* (жовтень 2014), який обладнано експозиційно-інформаційними планшетами (професор О. С. Слепцов, доцент О. Я. Костенко). Зміст планшетів розкриває історію, сьогодення та напрямки діяльності колективу; доповнюють цей зміст: візуальний ряд сучасної світової архітектури та проект розвитку і реконструкції КНУБА.

За творчою ініціативою завідувача О. С. Слепцова, викладачів та друзів кафедри у 2011 р. був утворений та спільно професійно записаний на студії звукозапису гімн кафедри Основ архітектури і архітектурного проектування – «Кафедральна-величальна», який вшановує кожного, хто зберігає її традиції та приєднується до її лав. Тепла атмосфера, що вирує на кафедрі надихає її викладачів до багатогранної творчості в різних галузях мистецтв¹². Завдяки організованим заходам, присвяченим визначним датам на кафедрі, гарні спогади залишаються на все життя.

Зрозуміло, що на цьому історія кафедри не завершується. Наукове та суспільне життя на кафедрі вирує, кожен рік позначено певними досягненнями. Кафедра Основ архітектури і архітектурного проектування не зупиняється на досягнутому і впевнено крокує до нових звершень. Нові часи ставлять нові питання, створюють нові можливості для саморозвитку та вдосконалення. Кафедра має потенціал, творчий запал, наукову базу для того, щоб виховати молоду впевнену в собі генерацію фахівців, від яких буде залежати майбутнє архітектурне обличчя України.

¹²Професор О. С. Слепцов автор і виконавець власних пісень, випустив збірку власних пісень «Мелодія душі» (2004) і музичні альбоми «Бег мой» (1998), «Музыка» (2001), «Поезія кохання» (2003), «Песнь любви», «В добрый час» (2004), відеокліп «Києве мій» (2004), фільми-концерти «Мелодії душі» (2004), «Мелодії художника» (2005), відеокліп «Матуся» (2009), відеокліп «Старое кино» (2010) у форматі DVD. Лауреат Міжнародного музичного фестивалю «Шлягер року» в 2004, 2005, 2006 рр. як композитор та виконавець власних пісень; У 2006 р. відбулися сольні концерти у супроводі камерного естрадно-симфонічного оркестру в Міжнародному центрі культури та мистецтв «Жовтневий палац» - «Мелодії душі»; в Національному палаці мистецтв «Україна» - «Мелодія художника»;

Професор Л. Г. Бачинська – учасник оперної студії при КІБІ-КНУБА (існує з 1962 р.) та організатор оперних благодійних вечорів на архітектурному факультеті КДТУБА, 1995-1996 рр.;

Доцент С. В. Сьомка – дійсний член поетичного клубу (СТИХИЯ) (існує з 1990 р.) в КДТУБА-КНУБА (з 1994 р.). Автор віршованих та пісенних вітань до святкових дат, днів народження та ювілеїв викладачів кафедри та ін.;

Доцент Т. М. Ладан – автор віршованих, пісенних та театралізованих перформансів до святкових дат (з 2001 р.), днів народження та ювілеїв викладачів кафедри та факультету: Г. І. Корнільєва (2001), Л. Г. Бачинська (2002), В. І. Єжов (2007), О. В. Кашенко (2009), С. Б. Зиміна (2010), П. П. Безродний (2011), К. Г. Демура (2011), О. С. Слепцов (2014), Т. А. Кузнецова (2014) та ін.

Рис.1,2,3. Під час захисту курсової роботи на четвертому курсі, жовтень 2014. В якості гостей – ректор КНУБА, професор П. М. Куліков та настоятель храмового комплексу «Живоносного Джерела» - от. Валерій Семанцо

Рис.4. Після публічного захисту курсової роботи: студенти I курсу, гості (декан архітектурного факультету, професор О. В. Кащенко) та викладачі кафедри: професор О. С. Слепцов, доценти – К. Г. Демура, С. О. Ніканоров, квітень 2015

Рис.5. Захист курсової роботи на I курсі, квітень 2015

Рис.6. Аспіранти кафедри на виставці авторських gobelenів професора О. С. Слепцова в Національному заповіднику «Софія Київська» з нагоди його 55-річчя, січень 2013.

Зліва направо: Ю. Горова, М. Коблик, С. Трофимчук, Є. Волкова, Ю. Семерук, І. Гейко, В. Рижих, О. Єжова, С. Розумний, В. Карюк

Рис. 7, 8, 9, 10. Захист дипломного проекту перед комісією архітектурного факультету, червень 2014.

Рис. 11, 12. Уроцисте вручення дипломів «Спеціалістів» та «Магістрів», липень 2014.

Рис.13. Викладачі та аспіранти кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування (ОАіАП), 2014.

Перший ряд – з ліва направо: асистент О.К. Ляшенко, доценти – Т.М. Ладан, Т.В. Русевич; асистент І.Г. Новосад; доценти – О.В. Щербаков, Г.Н. Ушаков; другий ряд: професор В.І. Соченко; доцент С.В. Сьомка, аспіранти – В. Рижик, Ю. Горова, Т. Копійка, О. Примачок, Нгуен Дак Дат; третій ряд: професори – Ю.В. Івашко, Л.Г. Бачинська, С.Б. Зиміна, О.С. Слепцов, В.Г. Штолько, П.П. Безродний; четвертий ряд: аспірант Захеда Шахаб; професор Г.В. Шевцова; аспіранти – І. Гейко, С. Розумний; доценти – С.О. Ніканоров, Н.Ю. Меженна, О.Я. Костенко.

Рис.14. Відзначення 80-річного ювілею професора П.П. Безродного та 84-річчя доцента К.Г. Демури на кафедрі ОАіАП, 2011

Рис.15. Творчі зустрічі викладачів, аспірантів та друзів кафедри на виставці авторських гобеленів професора О.С. Слепцова в Національному заповіднику «Софія Київська» з нагоди його 55-річчя , січень 2013.

Рис.16. Святкування Нового року, січень 2011

*Рис.17, 18. Навчально-експозиційна аудиторія № 122, з серпня 2012 року
Рис.19-21. «Кафедральний» хол на другому поверсі архітектурного факультету
КНУБА, з жовтня 2014 р.*

Кафедральная-величальная

Музыка - Олега Слепцова
Слова - Виталия Иващенко

*Кафедра наша имеет немало традиций,
Вот и сейчас коллектив за столом — высший класс!
Это, конечно, не повод раз в месяц напиться,
Ваш день рождения — праздник семейный для нас!*

*Архитектура всех нас навсегда породнила.
Кафедра наша для многих — основа основ!
Вы — наши товарищи, душевный, открытый и милый,
Высказать все о Вас просто у нас нету слов!*

Привет.

*Годы летят
в вихре забот и желаний.
Много коллег,
верных друзей шлют Вам привет.
В этот Ваш день
от всей души мы Вам желаем
Жить и творить,
верить, любить!
Многих Вам лет!*

Музична партитура з українськими ліриками та акордами. Текст пісні:

Ка-фед-ра на-ша и-ме-ет не-ма-ло тра-ди-цій
 Ар-хи-тек-ту-ра всех нас нав-сег-да по-род-ни-ла
 вот и сей-час ко-лек-тив за-сто-лом выс-ший класс!
 Ка-фед-ра на-ша для мно-гих ос-но-ва ос-нов!
 Э-то, ко-неч-но, не по-вод раз-вме-сяц на-пить-ся,
 Вы наш то-ва-рищ, ду-шев-ный, от-кры-тый и ми-лый,
 Ваш день рож-де-ни-я праз-ник се-мей-ный для нас
 вис-ка-зять все о Вас прос-то у нас не-ту
 Го-ди ле-тят ввих-ре за-бот и же-
 ла-ний. Много ко-лег, вер-ных дру-зей Вам шлют при-
 вет. Вз-тот Ваш день от всей ду-ши ми Вам же ла-ем жить и тво-
 рить, ве-рить, лю-бить! Мно-гих Вам лет!

Рис. 22. Викладачі та аспіранти кафедри ОАіАП записують «Гімн Кафедри» на студії звукозапису (з ліва направо: О. Ф. Яценко, С. В. Сьомка, Г. Мельник, О. Коваль, О. К. Тимошенко, Т. М. Ладан, О. О. Горбик, О. Пивоваренко, Л. Г. Бачинська, Г. Н. Ушаков, О. С. Слепцов), грудень 2010.

Рис.23. Колектив кафедри

Література

1. Державний архів м. Києва (ДАК), ф. 100 оп. 1 № 206.
2. ДАК ф. 100 оп. 1 № 1314.
3. ДАК ф. 163 оп. 6 № 145
4. ДАК ф. 100 оп. 1 № 1080.
5. ДАК ф. 100 оп. 1 № 1159.
6. Чепелик В.В., Кашенко О.В. Архітектурному факультету КНУБА – 70 років. – «Сучасні проблеми архітектури та містобудування», К.: КНУБА, 2000. – №8. – С.8-16.
7. ЄжовВ.І., ГорбикО.В. Кафедра Основ архітектури і архітектурного проектування – 70 років. – «Сучасні проблеми архітектури та містобудування», К.: 2000. – № 8. – С. 19-23.
8. Щорічні звіти про науково-організаційну роботу кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування (І.Г. Кульчицька, С.Б. Зиміна, Т.А. Кузнецова, Т.М. Ладан, Г.Н. Ушаков).